

Ár 2014, föstudaginn 16. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 25/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 20. febrúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 20. febrúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 20. mars 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 24. mars 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 16. maí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 15. júní 2004 var „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi X “ undirritað. A óskaði eftir láni að fjárhæð kr. 850.000. Sóknaraðili og B voru tilgreindir ábyrgðarmenn. Gert var ráð fyrir greiðslumati á skjalinu en reitir þess efnis hafa verið fylltir út með kr. 0. Eftirfarandi texti kom fram á skjalinu: „Undirrituðum hefur verið kynntur réttur ábyrgðarmanna/veðsala til að óska eftir mati á greiðslugetu umsækjanda. Ávallt er skylt að meta greiðslugetu umsækjanda þegar um einstakling er að ræða og ábyrgð ábyrgðarmanns/veðsala á fjárhagslegum skuldbindingum viðkomandi einstaklings nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. - Við hyggjumst gangast í sjálfskuldarábyrgð/lána veð til tryggingar láni sem kann að verða veitt á grundvelli úmsóknar þessarar og greiðslumats. Við höfum kynnt okkur fræðslubækling um sjálfskuldarábyrgðir.“ Gert var ráð fyrir að hakað væri við hvort óskað væri eftir greiðslumati eða ekki, hvort ráðgert væri að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að niðurstaða greiðslumats benti til

Þess að greiðandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður/veðsali samþykkti að gangast í ábyrgð/lána veð engu að síður. Ekki hefur verið hakað við nokkurn þessara valmöguleika.

Þann 15. júní 2004 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 850.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 28. desember 2012 sendi umboðsmaður skuldara fyrir hönd sóknaraðila tölvupóst til varnaraðila og óskaði eftir því að ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 28. desember 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 20. febrúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hennar á skuldabréfi nr. X verði felld úr gildi.

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið eftir samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga þegar hún hafi gengist í framangreinda ábyrgð. Ekki hafi verið framkvæmt mat á greiðslugetu, sbr. 3. gr. samkomulagsins og henni ekki kynntur upplýsingabæklingur skv. 4. gr. þess.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé fjármálafyrirtæki einungis skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Í þessu máli hafi fjárhæð láns einungis verið kr. 850.000 og því hafi greiðslumat ekki verið framkvæmt. Samkomulagið hafi verið í gildi þegar lánið hafi verið tekið.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili haldi því fram að honum hafi ekki borist upplýsingabæklingur um skuldaábyrgðir og lánsveð. Með undirritun sinni á lánsúmsókn sem fylgt hafi með umræddu skuldabréfi hafi sóknaraðili hins vegar staðfest að hafa kynnt sér bæklinginn, í samræmi við 4. gr. samkomulagsins. Undirritunar sóknaraðila hafi verið krafist á lánsúmsókn m.a. til að sýna fram á að ábyrgðarmanni eða veðsala hafi verið kynntur umræddur bæklingur. Varnaraðili geti ekki byggt á öðru en undirritun sóknaraðila. Hafi ábyrgðarmanni ekki verið kynntur upplýsingabæklingur bankans, þrátt fyrir að rita undir staðfestingu þess efnis, verði sóknaraðili að færa á það sönnur.

Varnaraðili vísar til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012. Varnaraðili bendir á að atvik í umræddu dómsmáli og því máli sem hér sé til umfjöllunar séu ekki alveg sambærileg. Í dómsmálinu hafi verið um sambúðarfólk að ræða og ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat. Í þessu máli sé um einstakling að ræða og ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat. Það fordæmi sem komi fram í dóminum og hafi þýðingu í þessu máli sé hins vegar að þar sé því slegið föstu að ekki

hafi verið þörf á því að haka við viðeigandi reiti heldur hafi undirritun ábyrgðarmanns/veðsala nægt til þess að skuldbinda hann.

Vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 575/2012 og til úrskurða úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 101/2012 og 147/2012.

Varnaraðili telur af framansögðu ljóst að sóknaraðili staðfesti með undirritun sinni að hafa kynnt sér upplýsingabækling um notkun sjálfskuldarábyrgða og lánsveða. Sóknaraðili beri sönnunarbyrði um annað. Þá hefði sóknaraðila verið í lófa lagið að óska eftir greiðslumati á skuldara en hafi ekki gert það. Varnaraðila hafi ekki verið skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar um einstakling hafi verið að ræða og ábyrgð ábyrgðarmanns á fjárhagslegum skuldbindingum viðkomandi einstaklings hafi numið minna en kr. 1.000.000. Verði því ekki annað séð en að varnaraðili hafi uppfyllt þær skyldur sem á hann hafi verið lagðar samkvæmt 3. og 4. gr. samkomulagsins.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarféлага sinna. FF var eitt þessara aðildarféлага og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema sjálfskuldarábyrgðaraðili óskaði eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt, enda var fjárhæð skuldabréfsins kr. 850.000. Sóknaraðili óskaði ekki eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin, sbr. 3. gr. samkomulagsins. Verður varnaraðili að bera hallann af því að greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir A, eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki verður fallist á að dómur héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 hafi fordæmisgildi í máli þessu. Í því máli undirritaði sjálfskuldarábyrgðaraðili sjálfskuldarábyrgð þar sem sambærileg yfirlýsing og fram kemur á lánsúmsókn í máli þessu var á ábyrgðaryfirlýsingunni sjálfri. Mátti ábyrgðaraðila því vera ljóst við undirritunina að greiðslumat yrði ekki framkvæmt, enda hafði greiðslumat ekki farið

fram við undirritun ábyrgðaryfirlýsingarinnar með framangreindri yfirlýsingu. Í máli þessu undirritaði sóknaraðili lánsúmsókn með sambærilegri yfirlýsingu og mátti af stöðluðum texta yfirlýsingarinnar, sbr. „Við hyggjumst gangast í sjálfskuldarábyrgð/lána veð til tryggingar láni sem kann að verða veitt á grundvelli umsóknar þessarar og greiðslumats“, fremur ráða að greiðslumat yrði framkvæmt, óskaði ábyrgðaraðili þess ekki að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Sóknaraðili óskaði ekki skriflega eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin. Mátti hann því búast við því að greiðslumat yrði framkvæmt. Af öllu framanrituðu er því ljóst að dómur héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 er ekki sambærilegur máli þessu.

Ekki er fallist á vísan varnaraðila til dóms Hæstaréttar í máli nr. 575/2012 en í því máli hafði greiðslumat verið framkvæmt. Þá er ekki fallist á vísan varnaraðila til úrskurða úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 101/2012 og 147/2012 þar sem greiðslumat hafði einnig verið framkvæmt, svo er ekki í máli þessu.

Í ljósi alls framangreinds og með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga verður að telja að rétt sé að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 13/2013 og 15/2013.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF, er ógild.

Reykjavík, 16. maí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir